

РОЗКЛАД ПРОГРАМИ СЕЗОН 2

ВЕРЕСЕНЬ _____

_____ ГРУДЕНЬ

07.09	12:00	Освітні курси для дітей. «Стратегії візуального мислення – 3» для дітей 8 років.
12.09	19:00	Гала-подія / Локація: Музей кіно.
Відкриття Музею кіно та виставки «ВУФКУ. Lost & Found».
	20:00	КОЛО ДЗИГІ. Музичний кіноперформанс / Локація: Сцена 6. «Нариси Радянського Міста».
(1929, 29 хв. Режисер: Дмитро Дальський)
feat. DZ'OB live.
14.09	12:00	Освітні курси для дітей. «Стратегії візуального мислення – 2» для дітей 7 років.
19.09	18:00	Книжкова вечірка «САМІ & МАЛІ» / Локація: Довженко-хол. Відкриття музейної крамниці.
Презентація каталогу «ВУФКУ. Lost & Found» за участі дизайнерки Альони Соломадіної, авторів художніх текстів Олексія Нікітіна, Антона Санченко. Презентація першої арт-резиденції медіатеки та кіноархіву Довженко-Центру спільно з вініловим музичним лейблом «Шукай» та DJ-сет Дмитра Пруткіна.
21.09	12:00	Освітні курси для дітей. «Стратегії візуального мислення – 1» для дітей 6 років.

25.09	19:00	Кіноклуб OLDSCHOOL: ВУФКУ / Локація: Кінолекторій. «Документи Епохи». (1928, 67 хв. Автор-монтажер: Леонід Могилевський). Музика (в записі): Сон Сови, 2018.
28.09	12:00	Освітні курси для дітей. «Абетка кіномистецтва» для дітей 9-11 років.
	14:00	Екскурсія у Фільмофонд.
02.10	19:00	Кіноклуб OLDSCHOOL: ВУФКУ / Локація: Кінолекторій. «Укразія». (1925, 63 хв. Режисер: Петро Чардинін; монтажна версія 2012 року). Музика (у записі): Minimatikon, 2013.
05.10	12:00	Освітні курси для дітей. «Стратегії візуального мислення – 3» для дітей 8 років.
09.10	19:00	Кіноклуб OLDSCHOOL: ВУФКУ / Локація: Кінолекторій. «Алім» (1926, 61 хв. Режисер: Георгій Тасін). Музика (у записі): Енвер Ізмайлов, 2014.
10.10	19:00	КОЛО ДЗИГІ. Музичний кіноперформанс / Локація: Сцена 6. «Ордер на арешт». (1926, 84 хв. Режисер: Георгій Тасін) feat Вагоновожатые live.
12.10	12:00	Освітні курси для дітей. «Стратегії візуального мислення – 2» для дітей 7 років.
16.10	19:00	Кіноклуб OLDSCHOOL: ВУФКУ / Локація: Кінолекторій. «Людина і мавпа». (1930, 71 хв. Режисери: Андрій Вінницький, Юзеф Мурін). Музика (у записі): Ptakh_Jung, 2018.
19.10	12:00	Освітні курси для дітей. «Стратегії візуального мислення – 1» для дітей 6 років.

23.10	19:00	Кіноклуб <i>OLDSCHOOL: ВУФКУ /</i> Локація: Кінолекторій. «Вітер з порогів». (1929, 64 хв. Режисер: Арнольд Кордюм). Музика (у записі): Artokrats, 2014.
26.10	12:00	Освітні курси для дітей. «Абетка кіномистецтва» для дітей 9-11 років.
	14:00	Екскурсія у Фільмофонд.
30.10	19:00	Кіноклуб <i>OLDSCHOOL: ВУФКУ /</i> Локація: Кінолекторій. «Перекоп». (1930, 38 хв. Режисер: Іван Кавалерідзе). Музика (у записі): Надто сонна (2sleepy), 2010.
02.11	12:00	Освітні курси для дітей. «Стратегії візуального мислення – 3» для дітей 8 років.
	17:00	КУЛЬТУРФІЛЬМ: <i>ВУФКУ /</i> Локація: Кінолекторій. «Кінодіагностика: гігієна та національності в радянському кіно 1920-х років». Лекція Оксани Саркісової (Росія, Угорщина). Мова: російська з перекладом на українську. Кінопоказ «Жінці про жінку». (1930, 37 хв. Режисерка: Івга Григорович).
06.11	19:00	ПРЕМ'ЄРА / Спеціальний показ / Локація: Сцена 6. «Процес». (2018, 125 хв. Режисер: Сергій Лозниця).
09.11	12:00	Освітні курси для дітей. «Стратегії візуального мислення – 2» для дітей 7 років.
	17:00	КУЛЬТУРФІЛЬМ: <i>ВУФКУ /</i> Локація: Кінолекторій. «Симфонія Донбасу» Дзиги Вертова. Морфологія шуму». Лекція Олексія Ретинського. Мова: російська з перекладом на українську. Кінопоказ «Ентузіязм». (1930, 65 хв. Режисер: Дзиг'я Вертов).
14.11	19:00	КОЛО ДЗИГ'И. Музичний кіноперформанс / Локація: Сцена 6.

14.11	19:00	«Земля». (1930, 79 хв. Режисер: Олександр Довженко) feat Мар'яна Садовська live.
15.11	19:00	КУЛЬТУРФІЛЬМ: ВУФКУ / Локація: Кінолекторій. «Дві вуфківські експериментальні стрічки у французькому кіноавангарді». Лекція Любомира Госейка (Франція). Мова: українська. Кінопоказ «Марш машин». (1928, 6 хв. Режисер: Ежен Деслав) і «Електричні ночі». (1928, 13 хв. Режисер: Ежен Деслав).
16.11	12:00	Освітні курси для дітей. «Стратегії візуального мислення – 1» для дітей 6 років.
	17:00	КУЛЬТУРФІЛЬМ: ВУФКУ / Локація: Кінолекторій. «Тарас Трясило» Петра Чардиніна в контексті французького кінопрокату. Лекція Любомира Госейка (Франція). Мова: українська. Кінопоказ «Тарас Трясило» (1926, 62 хв. Режисер: Петро Чардинін).
23.11	12:00	Освітні курси для дітей. «Абетка кіномистецтва» для дітей 9-11 років.
30.11	12:00	Освітні курси для дітей. «Стратегії візуального мислення – 3» для дітей 8 років.
	14:00	Екскурсія у Фільмофонд.
07.12	12:00	Освітні курси для дітей. «Стратегії візуального мислення – 2» для дітей 7 років.
14.12	12:00	Освітні курси для дітей. «Стратегії візуального мислення – 1» для дітей 6 років.
20.12	19:00	#DONOWHERE 4.0. Новорічна вечірка.
21.12	12:00	Освітні курси для дітей. «Абетка кіномистецтва» для дітей 9-11 років.
	14:00	Екскурсія у Фільмофонд.

ВХІД

- Вхід на виставку «ВУФКУ. Lost & Found» — за квитком. Вартість квитка — 80 грн, пільговий (студенти, пенсіонери) — 50 грн. Для дітей до 10 років вхід вільний. Локація: Музей кіно, 5 поверх.
- Вхід на всі події Кіноклубу OLDSCHOOL та КУЛЬТУРФІЛЬМ — за виставковим квитком. Будь-який квиток на виставку є абонементом на всі покази циклу. Локація: Кінолекторій, 5 поверх.
- Вхід на музичні кіноперформанси КОЛО ДЗИГІ — за квитками. Локація: Сцена 6, 6 поверх.
- Участь в освітніх програмах для дітей — за запитом, абонементом: museum@dovzhenkocentre.org
- Участь в екскурсіях у Фільмофонд — за попередньою реєстрацією, після підтвердження: info@dovzhenkocentre.org

АДРЕСА

Довженко-Центр
вул. Васильківська, 1
М. Голосіївська

fb/dovzhenko.centre
www.dovzhenkocentre.org

ВУФКУ. LOST & FOUND

Історії радянського кінематографа зазвичай ігнорують радянські республіки та створюють монолітний і монотеїстичний образ радянської поетики та політики. З цієї точки зору, прецедент ВУФКУ (Всеукраїнське фотокіноуправління) дає нам чудову можливість вписати українську культуру 1920-х років у ширший міжнародний контекст.

ВУФКУ. LOST & FOUND — перша виставка Музею кіно Довженко-Центру, що висвітлює напівзабуту історію ВУФКУ, організованої 1922 року державної монополії, що контролювала виробництво, розповсюдження та демонстрацію кіно в Україні та за її межами. ВУФКУ розвивалося в рамках широкої культурної та економічної автономії, успішно та самостійно функціонувало на міжнародному ринку, зуміло створити міждисциплінарну культурну платформу, залучити до кіновиробництва не лише українські культурні еліти, а й багато іноземних фахівців. Зрештою, чимало фільмів ВУФКУ не лише стали одними з найкращих та визнаних на міжнародному рівні зразків українського авангардного кіно, а й спромоглися якнайточніше зобразити динаміку революційного моменту 1920-х років.

ВУФКУ. LOST & FOUND — архівно-мистецький проєкт, задуманий як спроба повторити на полі культурної амнезії інклюзивний та міждисциплінарний досвід ВУФКУ: повернути за допомогою сучасних технологій, методологій та мистецьких практик забутий «шоу-кейс» успішної культурної інституції.

Серед експонатів виставки — унікальні архівні відео- та фотоматеріали, автентичні газети, журнали та плакати. Понад те — це мультимедійні роботи сучасних художників та письменників,

покликані переосмислити феномен забуття та нестачі в українській кінокультурі. Паралельна програма виставки спробує поєднати аналітичний та чуттєвий досвіди у форматі лекцій, кінопоказів та музичних перформансів.

Кураторська група: Станіслав Мензелевський, Олександр Телюк, Анна Онуфрієнко.

ВИСТАВКА

08.11 — 15.12.2019

GENIALE DILLETANTEN / ГЕНІАЛЬНІ ДИЛЛЕТАНТИ

У партнерстві з Goethe-Institut в Україні

«Геніальні диллетанти» — таку назву з умисно зробленою помилкою мав концерт, що відбувся 4 вересня 1981 року в берлінському «Темподромі». Назва дала ім'я субкультурі 1980-х і стала синонімом короткої епохи мистецького розквіту в Західній Німеччині між 1979 та 1989 роками — епохи, коли в усіх видах мистецтва відбувалося торування нових шляхів і пошук нових форм вираження. Характерним для неї став міждисциплінарний підхід: музиканти знімали фільми кінокамерою «Супер-8», художники грали в групах або створювали клуби, перші відеомагнітофони уможливили виробництво кліпів, німецька мова ствердилася поруч

з англійською у текстах на назвах. Знову ожили дадаїзм і флуксус, популярними стали зроблені на фотопапері журнали-фензіни, по усій країні виникали нові касетні лейбли, а «Нові дикі» завойовували галереї. Усе це дало життя специфічному, незалежному від існуючої індустрії, руху.

Серед експонатів виставки — відео, фото, аудіо, інтерв'ю, публікації, постери та інші релікти того часу. Паралельна програма дослідить, що у цей самий час відбувалося на території України, та чи був тут свій рух, співзвучний «геніальним дилетантам».

Концепція: Матільда Ве та Леонард Емерлінг, Гете-Інститут, м. Мюнхен.

Виставка працює: середа - неділя, з 12:00 до 20:00.

Вихідні: понеділок, вівторок.

КОЛО ДЗИГІ. МУЗИЧНИЙ КІНОПЕРФОРМАНС

12.09 — 20:00

ПОКАЗ-ВІДКРИТТЯ ВИСТАВКИ

«ВУФКУ. LOST & FOUND»

НАРИСИ РАДЯНСЬКОГО МІСТА feat DZ'OB live

УСРР, 1929, Одеська кінофабрика ВУФКУ, 29 хв.

Режисер: Дмитро Дальський

Сценаристи: Дмитро Дальський, Олександр Індлін

Оператор: Юрій Тамарський

Художник: Володимир Каплунівський

програма / коло дзиґи. музичний кіноперформанс

«Міська симфонія» про Харків, столицю УСРР 1920-х років, цікава не лише через авангардну форму, динамічний монтаж і вдалі операторські знахідки, а й завдяки унікальним кадрам тогочасного міського простору та повсякдення. «Нариси радянського міста» — важливий документ раннього радянського урбанізму, в якому можна побачити славетний будинок Держпрому, Палац праці, театр «Березіль», магазини і заводи, фабрики і кінотеатри.

«Нариси радянського міста» фільмувався навесні та влітку 1929 року. Стрічка, інша назва якої «Українська столиця», знімалася вчорашніми випускниками Одеського державного кінотехнікуму й анонсувалася як «великий культурфільм, що всебічно покаже життя Харкова». У цей час моду на «міські симфонії» задають «кіноки», які в тому ж 1929 році випускають два фільми про інші українські міста — в «Людині з кіноапаратом» Дзиги Вертов з Михаїлом Кауфманом знімають, окрім Харкова, ще Одесу та Київ, а свій режисерський дебют «Навесні» Михаїл Кауфман повністю присвячує Києву.

Для режисера фільму, комсомольця Дмитра Дальського «Нариси радянського міста» стали другою учнівською роботою після агітаційної кінохроніки «Звіт Харківської міськради», знятої разом із оператором Дмитром Содою в грудні 1928 року. Пізніше Дальський знімає разом із Людмилою Сніжинською оборонний антифашистський фільм «Можливо завтра» (1932) та остаточно зупиняється на документалістиці.

А от оператор стрічки Юрій Тамарський працював асистентом Данила Демуцького, приятелював з Олександром Довженком, а згодом зафільмував перший український кольоровий фільм «Сорочинський ярмарок» (1939). Наприкінці Другої світової війни емігрував до Бразилії, де зняв понад 30 документальних робіт, допоміг налагодити виробництво кольорових кінофільмів і зняв першу кольорову бразильську кінострічку. 1960 року Тамарський

перебрався до США, де у співавторстві зі Славком Навицьким зняв культовий у колах української діаспори фільм «Шевченко у Вашингтоні» (1965).

Саундтрек до картини створив електроакустичний гурт із Дніпра DZ'OB, який намагається поєднувати традиції класичної музики з сучасним електронним підходом. DZ'OB не тільки синтезує такі жанри, як класика, IDM, техно, дабстеп, але й працює з унікальними, еклектичними звуками, які розмивають межі між віками і традиціями, Aphex Twin'ом і Шостаковичем.

КОЛО ДЗИґИ. МУЗИЧНИЙ КІНОПЕРФОРМАНС.

10.10 — 19:00

ОРДЕР НА АРЕШТ

feat Вагоновожатые live

УСРР, 1926, Ялтинська кінофабрика ВУФКУ, 84 хв.

Режисер: Георгій Тасін

Сценарист: Соломон Лазурін

Оператор: Альберт Кюн

Художник: Володимир Баллюзек

У ролях: Віра Варецька, Хайрі Емір-Заде, Алік Ліговецький,

Ніколай Кутузов, Ніколай Панов

«Червоні» залишають місто, голова ревкому Сергій Каргальський просить свою дружину Надію залишитися і переховати у себе таємний пакунок із документами. «Білі» входять у місто й одразу з'являються з обшуком на порозі Надії. Пакунок не знаходять, однак Надію заарештовують. «Білий» офіцер-контррозвідник довго допитує її у садибі-штабі. Однак Надія твердо мовчить і сумлінно приховує місцезнаходження пакунка, попри шантаж і загрози її сину, чоловіку і навіть глузду.

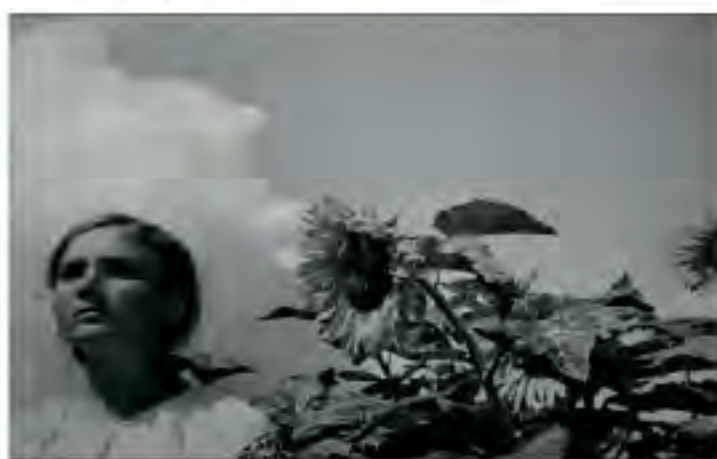
«Ордер на арешт» зафільмував Георгій Тасін — керівник Ялтинської та Одеської кінофабрик, великий шанувальник німецького експресіонізму та режисер першого радянського «істерна» «Алім» про життя та боротьбу кримських татар — у співпраці з німецьким оператором Альбертом Кюном та відомим кримсько-татарським театральним актором, першим народним артистом Кримської Автономної Радянської Соціалістичної Республіки Хайрі Емір-Заде.

Інспірований життєвою драмою антиімперського революціонера Єгора Сазонова «Ордер на арешт» — перший український радянський фільм, який тематизує традиційне мовчання жінки. Надію силують говорити, однак саме через навик мовчання вона протистоїть раціональному світові чоловіків і війни. А допит Надії Карагальської перетворюється фактично на радянський аналог судового процесу з «Пристрастей Жанни Д'Арк», які Карл Теодор Дреєр зніме через два роки після фільму Тасіна. Тому попри свою розважальну ауру з шпигунськими перевтіленнями, психологічними тортурами та романтикою революційних комітетів, «Ордер на арешт» є водночас роздумом про роль жінки в історичних/істеричних процесах громадянських війн.

Вагоновожатые — це досвідчена команда працівників трамвайного депо, які випадково виявили в салоні забутий кимось із пасажирів семплер і мікрофон. Гітара і барабани у них вже були. Відтоді їх майже не бачили в ремонтних боксах. Вони складають, записують і подорожують. Пропагують електронну екологію». Український музичний *electronic rock/IDM/spoken word* гурт заснував у 2013 році фронтмен дніпропетровського гурту «И друг мой грузовик» Антон Слепаков та гітарист Валентин Панюта, в минулому учасник гурту «Люк». Музиканти виступали на фестивалях Атлас Вікенд, «Джаз Коктебель», Республіка фест, Mirium Music Festival та інших. Учасники гурту: Антон Слепаков, Валентин Панюта, Станіслав Іващенко.

КОЛО ДЗИґИ. МУЗИЧНИЙ КІНОПЕРФОРМАНС.

14.11 — 19:00

ЗЕМЛЯ

feat Мар'яна Садовська live

УСРР, 1930. Київська кінофабрика ВУФКУ, 79 хв.

Режисер, сценарист: Олександр Довженко

Оператор: Данило Демуцький

Художник: Василь Кричевський (мол.)

У ролях: Семен Свашенко, Степан Шкурат, Юлія Солнцева, Єлена Максимова, Владімір Міхайлов, Микола Надемський, Петро Масоха.

Поетична кінооповідь про події, пов'язані з колективізацією в Україні наприкінці 1920-х років — створення перших колгоспних комун і класову ворожнечу. Молодий комуніст Василь за допомогою місцевої парторганізації отримує трактор і переорює приватні межі «на кулацьких нивах». Цей ентузіазм йому дорого коштує.

«Земля» — найвідоміший український фільм, визнаний шедевр світового кіномистецтва. Уславлена в Україні після смерті Довженка авангардистська стрічка була заборонена через дев'ять днів після виходу в прокат і породила чи не найбільшу кількість контroversійних тлумачень. Сповнена ліричного пантеїзму й водночас утопічної екзальтації, вона продемонструвала всю неоднозначність українського цивілізаційного вибору 1920-х, кульмінацією якого стала драматична колективізація.

У радянській пресі стрічка викликала хвилю запальних дискусій, які розпочалися з розгромного фейлетону придворного поета Сталіна Дем'яна Бедного. Думки критиків розділилися навпіл: одні закидали фільму «натуралізм», «фізіологізм» і «малоросійство», інші вважали його чи не найбільшим досягненням українського кінематографу. Попри заборону фільму в СРСР, Довженко з дружиною Юлією Солнцевою і оператором Данилом Демуцьким чотири місяці подорожують Європою і демонструють фільм у Німеччині, Чехословаччині, Франції, Великобританії. У закордонній пресі стрічка отримує переважно схвальні відгуки. Кінець кінцем, на міжнародному конгресі кінокритиків у Брюсселі 1958 року фільм назвали одним із 12 найвизначніших здобутків світового кінематографа.

Олександр Довженко — чи не найвизначніша й водночас найконтroversійніша постать української культури радянської доби. У своїй творчості він розробив політичний і культурний проєкт України, далекий від догматичного комунізму: в цьому, умовно авангардистському, проєкті парадоксальним чином поєднувались футуризм і традиціоналізм, утопізм і консерватизм.

Мар'яна Садовська — українська співачка, театральна актриса, фольклористка та композиторка, яка вже чимало років живе у Кельні, активно гастролює, брала участь у фестивалях у Японії та Америці, Бразилії та Україні, по всій Європі. Садовську — лауреатку численних міжнародних премій, авторку восьми альбомів, учасницю міжнародних проєктів Yara Arts Group та Borderland — критики часто називають «українською Бйорк» за вдале поєднання автентичного пісенного матеріалу з його театралізованою інтерпретацією, фолку з авангардом. Ба більше, *New York Times*, вражений потужністю її вокалу та голосовим діапазоном, порівняв Садовську з легендою американської інді-сцени PJ Harvey.

КУЛЬТУРФІЛЬМ ВУФКУ

02.11 — 17:00

«Культурфільм» — освітня програма Довженко-Центру, що виходить за рамки академічної кіноосвіти, розглядає кіно в його соціальному, культурному та історичному вимірах, та поєднує тематичні ретроспективи фільмів із їх критичним осмисленням у форматі лекцій і дискусій, зустрічей із дослідниками та спеціалістами у сфері кіно.

Лекція

Оксана Саркісова

**«Кінодіагностика: гігієна та національності
в радянському кіно 1920-х років»**

Мова: російська з перекладом на українську.

програма / культурфільм вуфку

ЖІНЦІ ПРО ЖІНКУ

1930, УСРР, Одеська кінофабрика ВУФКУ, 37 хв.

Режисерка: Івга (Євгенія) Григорович

Оператор: І. Капустін

«Жінці про жінку» («Що кожній жінці треба знати» / «Гігієна дівчини та жінки») — режисерський дебют майбутньої заслуженої діячки мистецтв УСРР (1954), уродженки Дубна Євгенії (Інги/Ївги) Григорович (1905–1978). Закінчивши, як і чимало українських кінематографістів, педагогічне училище, Григорович вступає до Державного технікуму кінематографії, вищого навчального закладу, відкритого в Одесі 1924 року. Через рік після закінчення технікуму Григорович потрапляє на знімальний майданчик фільму «Експонат з паноптикуму» (1929), стає помічницею уславленого на той час Георгія Стабового, режисера «Двох днів» (1927) — одного з найважливіших українських фільмів, що першим потрапив у американський прокат. Із ним Григорович співпрацюватиме й у наступному його фільмі «Крокувати заважають» (1930). Мабуть, через співпрацю зі Стабовим режисерці-дебютантці довіряють роботу над доволі важливим просвітницьким проєктом — науково-популярним фільмом про будову та особливості жіночого організму, рекомендаціями щодо поведінки жінки у повсякденному житті, зокрема під час вагітності та в післяпологовий період.

«Жінці про жінку» знімався комсомольською знімальною групою на Одеській кіностудії та у медичних закладах й установах міста, на джутовій та тютюновій фабриці.

Медичним консультантом фільму виступив непересічний лікар-гінеколог, доктор медицини Олександр Крупський, автор кількох українських підручників і монографій із оперативного акушерства. Випускник Тартуського університету, Крупський зробив собі лікарську кар'єру в Україні, був у складі Української Центральної Ради, міністром здоров'я й опікування УНР. Під час зйомок

фільму очолював кафедру акушерства і гінекології в Одеському медичному інституті. З 1930 по 1936 роки завідував кафедрою акушерства та гінекології Київського медичного інституту. Наступного року Крупського заарештували у сфабрикованій справі Спілки визволення України (СВУ). Після звільнення Крупському заборонили проживати в Україні. Значення Крупського для української гінекології та акушерства важко переоцінити. Він досліджував, пропагував та активно застосовував знеболювання пологів. Понад те, Крупський обстоював необхідність забезпечення курортним лікуванням селян.

Оксана Саркісова — історикиня, дослідниця кіно, наукова співробітниця Blinken OSA Archivum Центрально-Європейського Університету (Будапешт), директорка міжнародного документального правозахисного фестивалю Verzio (Будапешт). Авторка численних статей із історії радянського та східно-європейського неігрового кіно, антропології аматорської фотографії. У 2017 році у видавництві Tauris з'явилася монографія Оксани Саркісової «Радянські національності на екрані: культурфільми від Крайньої Півночі до Середньої Азії».

Лекція

Олексій Ретинський

«Симфонія Донбасу» Дзиги Вертова. Морфологія шуму»

Мова: російська з перекладом на українську.

Кінопоказ

ЕНТУЗІЯЗМ («СИМФОНІЯ ДОНБАСУ»)

1930, УСРР, Українфільм (Київ), 65 хв.

Режисер: Дзига Вертов

Оператор: Борис Цейтлін

Асистентка режисера, монтажерка: Єлізавета Свілова

Звукооператори: Петро Штро, Микола Тимарцев

«Ентузіазм» («Симфонія Донбасу») — перший український звуковий фільм. Знятий 1930 року метром світового кіноавангарду Дзигіою Вертовим, він був першим кінотвором, у якому реальні промислові та буденні звуки слугували створенню музичного образу, а не лише підпорядковували його візуальному ряду. Присвячений першому п'ятирічному плану, фільм оспівує індустріалізацію, колективізацію, пропагує боротьбу з неписьменністю та релігією. «Ентузіазм» знімали в рік початку згортання програми українізації, ознаки якої на Донбасі ще рясно фіксує камера оператора Бориса Цейтліна. «Ентузіазм» став також програмним

твором кіноків, який зафіксував їх перехід від концепції кіно-ока до радіо-ока — захоплення зненацька уже не лише образів, але і звуків. Для запису звуків Вертов використав апарат Александра Шоріна, який спеціально для зйомок цього фільму в своїй ленінградській лабораторії сконструював пересувний апарат. На той час технічне обладнання для звукозапису було дуже габаритне й недосконало передавало природні звуки, через це в кіно використовували імітацію шумів, записаних в спеціальних ательє. Тому ідея Дзиги Вертова документувати звук на натурі — вийти «з оксамитової труни приглушеного ательє до страшних грохотів і залізного брязкоту Донбасу» — викликала неабиякий скепсис і побоювання. Ще однією перепорою для адекватного сприйняття фільму тогочасними глядачами була недосконала звукопроекція в радянських кінотеатрах. Фільм вийшов на екрани в квітні 1931 року і отримав полярні відгуки — від іронічних порівнянь із «котячим концертом» до абсолютного захоплення.

Один із найбільш теплих відгуків про фільм залишив Чарлі Чаплін: «Я ніколи не міг уявити, що ці індустріальні звуки можна організувати так, аби вони здавалися прекрасними. Я вважаю Ентузіазм однією з найбільш хвилюючих симфоній, які я коли-небудь чув. Містер Дзига Вертов — музикант. Професори мають учитись у нього, а не сперечатися з ним.»

У фільмі Вертов продовжує експерименти італійських футуристів з «мистецтвом шумів», а також іде слідами авангардних радянських композиторів — найбільш відомим втіленням їх роботи з індустріальними звуками була «Симфонія гудків» Арсенія Авраамова (1922). Фільм не лише названий «симфонією», але й має структуру цього музичного твору. У такий спосіб Вертов перетворив документальний агітаційний матеріал на свій останній футуристичний зорово-звуковий експеримент.

Олексій Ретинський — український композитор, дослідник, художник. Народився і навчався в Криму, потім у Київській консерваторії, класичну й електроакустичну композиції вивчав у Вищій школі мистецтв у Цюріху, згодом вступив до Університету мистецтв у м. Грац (Австрія). Зараз мешкає і працює у Відні. Окрім академічної (камерної, хорової, симфонічної) музики створює електроакустичні твори для театру, інсталяцій, перформансів. Свою дипломну роботу присвятив дослідженню звуку в фільмах Дзиги Вертова.

КУЛЬТУРФІЛЬМ
ВУФКУ

15.11 — 19:00

Лекція

Любомир Госейко

**«Дві вуфківські експериментальні стрічки
у французькому кіноавангарді 20-тих»**

Мова: українська.

Кінопоказ

LA MARCHE DES MACHINES / МАРШ МАШИН

1928, Франція, 6 хв.

Режисер, оператор: Ежен Деслав

LES NUITS ÉLECTRIQUES / ЕЛЕКТРИЧНІ НОЧІ

1928, Франція, 13 хв

Режисер, оператор: Ежен Деслав

Зняті у сміливій модерністській манері «Марш машин» (La Marche des machines, 1928) та «Електричні ночі» (Les Nuits électriques, 1928) досліджують геометрію та ритми урбаністичного життя французької столиці. Зачарована хороводом заводських верстатів та орнаментом нічного освітлення камера Деслава творить канонічний для європейського авангарду 1920-х візуальний образ. Тож не дарма, пишучи про Деслава, Любомир Госейко вписує його в контекст класиків експериментального кіно 1920-х — Ласло Мохой-Надя, Фернана Леже, Ральфа Стейнера.

Попри французьку прописку, син директора цукроварного заводу з-під Канева, Ежен Деслав протягом всього свого життя лишився небайдужим до України, працював дипкур'єром УНР, мешкав в обидвох столицях української еміграції 1920-х — Празі та Парижі, був активним учасником міжвоєнної політичної мережі українців.

З березня 1927 до квітня 1928 року Деслав публікується у вуфківському журналі «Кіно». А згодом активно співпрацює з українськими панфутуристами, дописуючи до часопису Михайля Семенка «Нова генерація». Для українців Деслав писав про режисерів-авангардистів, як то Альберто Кавальканті та про успіхи українських фільмів «Звенигори» та «Тараса Трясила» на перших показах у Парижі. Крім того, Деслав неофіційно виконував для ВУФКУ дипломатичні функції. Наприклад, він домовлявся про представлення фільмів ВУФКУ на виставці в Мадриді та щорічному Паризькому ярмарку.

Набивши руку як кінокритик, кіномеханік і асистент режисера, 28-річний Деслав спробував себе у режисерському кріслі. Створення власних стрічок «український фільмар в Парижі» почав в 1927 році роботою «Старі замки» (Vieux Châteaux), а одразу після

цього зафільмував «Марш машин» та, на замовлення кінотеатру Studio 28, «Електричні ночі».

Та тільки нещодавно ці фільми вдалося повернути з забуття — випадково їх знайшов у гаражі будинку на півдні Франції кінознавець Любомир Госейко. Ці дві стрічки увійшли до повної ретроспективи Деслава, проведеної Центром Помпіду 2004 року.

Нічними кадрами з «Електричних ночей» ілюструє у своїй епохальній «Звенигорі» Олександр Довженко поневіряння «націоналіста» Павла на еміграції в Празі та Парижі. Зрештою, саме завдяки Деславу в 1930 році в Парижі показали німу трилогію Довженка («Звенигору», «Землю» та «Арсенал»).

Загалом в 1920-х Деслав знімав досить активно — менш ніж за перші п'ять років режисерської роботи він закінчив десять коротких стрічок. Завдяки живому зв'язку Деслава з ВУФКУ два його найбільш відомі твори також потрапили в український кінопрокат 1920-х. Проте оскільки загальний хронометраж цих фільмів становив лише 19 хвилин, там вони демонструвалися у вигляді бонусів до повнометражних фільмів (ймовірно, поруч з «Охоронцем музею» Бориса Тягна, який також виходить у прокат в лютому 1930 року).

Авторка рецензії на фільми Деслава в журналі «Кіно», Марія Романівська — казкарка та акторка двох фільмів ВУФКУ, — описуючи свої враження від його фільмів, характеризувала їх як щось «середнє між кіноківським неігровим та абстрактним фільмом». При чому «Марш машин» авторці більше нагадує творчість Вертова, а «Електричні ночі» — «абстрактний фільм». Романівська дає оцінку й підготовленості українського глядача до фільмів парижанина Деслава: «наш глядач ще не зовсім обізнаний з цим новим своєрідним мистецтвом зорової ритмічності», але додає, що фільми Деслава «так-сяк для радянських кіноекранів підходять».

В 1931 році Київська кіностудія замовила Деславу сценарій фільму «Людина і хліб», проте цьому задуму не вдалося здійснити-

тися. В українському кіно різко настають нові часи, співпраця, ба навіть контакти з колишнім чиновником УНР загрожують реальною небезпекою.

Любомир Госейко — кінознавець, історик кіно, рекламист, перекладач. Народився у Франції 1951 р. в родині українських політемігрантів. Вищі студії: славістика — Лілльський університет, режисура і кінознавство — Паризький кіноінститут. Засновник Українського кіноклубу в Парижі. Консультант кіноархівів та регіональних кінотек, упорядник ретроспектив українського кіно у Франції (Festival Est-Ouest, Centre Georges Pompidou, Festival du Cinéma du Patrimoine, MuCEM, INALCO, Forum des images, Festival des littératures européennes de Cognac, Cinémathèque de Nice). Автор ряду статей у французькій, міжнародній та українській кінопресі. Автор монографії «Histoire du cinéma ukrainien» (Die, 2001; укр. вид. — «Історія українського кінематографа», Кіно-Коло, Київ, 2005). Дослідник і спеціаліст творчості Євгена Деслава.

Лекція

Любомир Госейко

«Les Tartares versus Тарас Трясило**в контексті французького кінопрокату»**

Мова: українська.

*Кінопоказ***ТАРАС ТРЯСИЛО**

1926, УСРР, Одеська кінофабрика ВУФКУ, 62 хв.

Режисер: Петро Чардинін

Автор сценарію: Василь Радиш

Оператор: Борис Завелев

Художник: Василь Кричевський (мол.)

У ролях: Амвросій Бучма, Наталія Ужвій, Микола Кучинський,

Маргарита Барская, Матвей Ляров, Леонід Чембарський,

Іван Замичковський

Дія першого українського костюмованого блокбастера розгортається в XVII столітті, коли соціальний антагонізм досягає піку. Бідність селян і козацької голоти протиставляється розкішному життю панів, ксьондзів, козацьких старшин і польської шляхти. Козаки відбивають напади іновірців-татар, але поступово усвідомлюють, що справжній ворог набагато ближче. Тарас Трясило підіймає козацтво на допомогу повсталим селянам.

Драматичний історичний наратив, віртуозно зняті масові зйомки кінних атак, рукопашних боїв і народних гулянь контрастують із «салонними» сценами в палаці — балами, застіллями, розвагами багатіїв та їх сімей в одязі з парчі. Режисер з епічним розмахом і уважністю до деталей вибудовує фактуру фільму та характери персонажів. Типажі козаків підбирали за картиною Іллі Рєпіна «Запорожці», яка висіла в кімнаті Чардиніна на Одеській кіностудії. Студія тоді на якийсь час перетворилася на музей зброї й артефактів доби Запорізької Січі. Науковими консультантами фільму були академіки Дмитро Яворницький та Сергій Єфремов.

Фільм, знятий за однойменним віршованим романом Володимира Сосюри 1925 року, довго вважався втраченим. На 16-міліметровій плівці стрічку віднайшов в архівах Французької фільмотеки кінокритик Любомир Госейко, де вона зберігалася під назвою «Татари». Зусиллями Довженко-Центру плівку привезли в Україну.

Дві головні ролі в фільмі зіграли провідні актори театру Леся Курбаса «Березіль». Амвросій Бучма втілює романтизований образ запорізького ватажка — Тараса Трясила, роль його сестри, до якої залицяється молодий шляхтич, виконала Наталія Ужвій. В ролі жорстокої паньанки — дружина режисера Марґарита Барская, яка в українському кінематографі дебютувала у Довженка в «Ягідці кохання». Кошового Кобзу на екрані виконав відомий театральний актор Замичковський, це його перша роль в кіно. І хоча «в зморшках його обличчя записана вся історія українського театру», як пише кінокритик Е. Гудін в журналі «Кіно», наприкінці 1920-х років він стане обличчям багатьох фільмів ВУФКУ («Непевний багаж», «Гамбург», «Тарас Шевченко», «Два дні», «Беня Крик»).

Фільм наприкінці 1920-х років неодноразово показували за кордоном, зокрема про успішний показ в Парижі писав журналіст і режисер Ежен Деслав. Згодом у паризькому кіножурналі «Сінеопс» вийшла рецензія на фільм, у якій відзначалася хороша гра акторів,

красиві краєвиди «могутність реалізації фільму». Під час показу на Буковині (в Чернівцях), яка на той час була у складі Румунії, фільм викликав фурор, натовп стояв аж на вулиці. У єврейській газеті «Форвертс», яка випускалася в США та активно поширювалася в Східній Європі, «Тарас Трясило» анонсувався як найвидатніший фільм виробництва ВУФКУ: «Фільм масовий, велетенського розміру, за участі 10 000 осіб. Могутній темп, здається, чути тисячі копит козацьких коней і крики до смерті закатованих...»

КІНОКЛУБ OLDSCHOOL.
ВУФКУ

25.09 — 19:00

ДОКУМЕНТИ ЕПОХИ

УСРР, 1926, Ялтинська кінофабрика ВУФКУ, 84 хв.

Режисер: Георгій Тасін

1928, УСРР, Одеська кінофабрика ВУФКУ, 67 хв.

Автор-монтажер: Леонід Могилевський

Співавтор: Я. Габович

Помічники: Павло Коломойцев, А. Леводарова, А. Нісензон

Музика (у записі): Сон Сови, 2018

«Документи епохи» — найбільш відомий монтажний фільм ВУФКУ, який об'єднавши рідкісну кінохроніку історії України від Першої світової війни до кінця 1920-х років, залишається надзвичайно цінним візуальним свідченням драматичних сторінок української історії XX ст.

26
27
28

програма / кіноклуб oldschool. вуфку

У 1927 році виходить розпорядження Наркомосу УСРР про створення монтажного фільму до річниці Жовтневої революції. Ініціатором та виконавцем цього проекту стає популяризатор культурфільмів та аматорського кіно, завідувач відділу кінохроніки ВУФКУ 28-річний Леонід Могилевський. За 15 днів зі старої хроніки, яка перебуває на балансі ВУФКУ, він монтує історичну компіляцію під назвою «Як це було». На екрани України фільм виходить до «жовтневих свят». На хвилі успіху ВУФКУ виділяє Могилевському мізерні 450 карбованців та пропонує створити розширену версію фільму під назвою «Сторінки доби».

Над «кінодоповіддю, що змальовує історію революційного руху в Україні» Могилевський працює п'ять місяців. Він послуговується реквізованою більшовиками хронікою часів революції, матеріалами кінематографічних секцій та операторів політвідділів. У регіональних кінохроніках виявляє унікальні кадри з царем Ніколаєм II та Тимчасовим урядом, Львом Троцьким і Симоном Петлюрою. Він листується з операторами «білих», УНР і гетьмана Скоропадського та розшукує втрачені на той час історичні епізоди «Бенкет у гетьмана», «Оголошення універсалу», «Вступ білих у Київ». У оператора з Ташкенту віднаходить хроніку вступу Директорії УНР у Київ. Переглянувши загалом понад 100 годин кінохроніки — «мотлоху з підвалів та склепів ВУФКУ», Могилевський монтує їх в годину готового фільму з остаточною назвою «Документи епохи».

Унікальність «Документів» — у рідкісних кадрах за участі діячів української революції: вокзалом Києва незадовго до свого вбивства крокує командувач німецьких військ Герман фон Ейхгорн, гетьман Павло Скоропадський накриває щедрий стіл для своїх союзників, Володимир Винниченко та Симон Петлюра мерзнуть на січневому морозі біля Софійського Собору, загони Міхаїла Муравйова проходять Києвом, Християн Раковський вітає солдат Червоної армії в Харкові, з трибуни виступає нарком освіти

та патрон українізації 1920-х Микола Скрипник. В 1927 році, коли пам'ять про УНР була ще сильна, діяльність лідерів української національної революції ще не замовчувалась, але тенденційно викривлялась, а в деяких випадках навіть апропріювалась більшовиками.

Музику до картини в 2018 році на замовлення Довженко-Центру створив міні-оркестр Сон Соби, що складається з клавішних (Кирило Цуканов), віолончелі (Євгенія Дячук) та саксофону (Михайло Сарана). Музика гурту – це ретельно продумана суміш божевілля стилів: академічна музика, джаз, електро. Як кажуть самі учасники групи, це музика для ще не знятого фільму.

КІНОКЛУБ OLDSCHOOL.
ВУФКУ

02.10 — 19:00

УКРАЗІЯ

1925, УСРР, Одеська кінофабрика ВУФКУ, 63 хв.

(монтажна версія 2012 року)

Режисер: Петро Чардинін

Сценарист: Микола Борисов, Георгій Стабовий

Оператор: Борис Завелев

Художник: Алексей Уткін

У ролях: Микола Салтиков, Дар'я Зеркалова, Микола Панов,

Іван Капралов, Амвросій Бучма.

Музика (у записі): Minimatikon, 2013

Дія першого українського пригодницького детективу розгортається у 1920 році в Одесі, зайнятій денікінськими військами. Білогвардійська контррозвідка провадить безрезультатні пошуки большевицького агента «7+2», про якого відомо лише те, що він переховується в Одесі. Пошуками керує офіцер Енгер, який користується повною довірою денікінців. Карколомні перегони, катастрофи, вбивства ще більше заплутують слід агента. І лише з приходом більшовиків стає зрозуміло, хто саме ховався за прізвиськом «7+2».

Перший український пригодницький детектив, винахідливо знятий у двох серіях і двадцяти частинах, загальною тривалістю 209 хвилин, був дуже популярний в Україні. Сценарій фільму написав репресований у 1930-х роках Микола Борисов за власним популярним бульварним романом «Укразія» разом із Георгієм Стабовим, майбутньою зіркою ВУФКУ, за матеріалами Одеського Істпату (Комісії з історії Жовтневої революції та РКП(б)).

1937 року фільм перемонтували з 5750 до 2223 метрів і скоротили до 74 хвилин (7 частин). Проте він так і не вийшов на екрани: 11 вересня 1937 року його заборонили рішенням Головреперткому при Раді народних комісарів СРСР «у зв'язку з тим, що автор сценарію Борисов виявився ворогом народу». Фільм зберігся частково. Версію 2012 року змонтовано В'ячеславом Касімом та Рустемом Аблякімовим (режисер монтажу — Іван Козленко) з уцілілих матеріалів фільму максимально відповідно до літературних першоджерел (роману «Укразія» М. Борисова та монтажних аркушів фільму).

Сучасний саундтрек до фільму в 2013 році на замовлення Довженко-Центру створив гурт Minimatikon — заснований спеціально для озвучування німого кіно проєкт польського гурту Orange the Juice, до складу якого входять Марчін Стечковський (піаніно, корнет, шуми), Давид Левандовський (гітара, шуми),

Марчін Ядах (бас-гітара, контрабас), Ян Кеджинський (ударні),
Пьотр Цебуля (скрипка), Маріуш Годжіна (саксофон, кларнет)
та Конрад Завадський (вокал). 2011 року під титулом Minimatikon
групою було випущено саундтрек до експресіоністичного горора
Роберта Віне «Кабінет доктора Калігарі» (1920).

КІНОКЛУБ OLDSCHOOL.
ВУФКУ

09.10 — 19:00

АЛІМ

1926, УСРР, Ялтинська кінофабрика ВУФКУ, 61 хв.

Режисер: Георгій Тасін.

Сценарій: Микола Бажан

Оператори: Володимир Лемке, Михайло Бельський, Андрій Майнс

У ролях: Хайрі Емір-Заде, Ассіє Емір-Заде, В. Колпашников,

Олександр Арбо, К. Умеров

Музика (у записі): Енвер Ізмайлов, 2014

Крим. Середина XIX ст. На шкіряній фабриці скупого Алі-бая працює гордий і сміливий «джигіт» Алім, який не може спокійно дивитися на знущання над робітниками й одного дня дає відсіч. Безробітній Алім забирає спогади про красуню-дочку колишнього хазяїна — Сару. Дороги молодих людей розходяться. Алім обирає революційний шлях — разом із товаришами тікає в гори та розпочинає підпільну боротьбу. Одне його ім'я жахає поміщиків, мурзів

чиновників. Проти кримськотатарського «Робіна Гуда» влада відправляє численні загони російських казаків...

Фактично, перший радянський істерн був знятий за мотивами кримськотатарської легенди, перетвореної 1925 року на п'єсу репресованим кримськотатарським письменником Іпчі Умером. Зйомки фільму за сценарієм українського поета-авангардиста Миколи Бажана розпочалися восени 1925 року, коли політика коренізації в національних республіках спричинила запит на національні сюжети. Режисером фільму став один із піонерів української кінематографії Георгій Тасін, директор Ялтинської та Одеської кінофабрик. Роль Аліма зіграв відомий театральний кримськотатарський актор, перший народний артист Кримської Автономної Радянської Соціалістичної Республіки Хайрі Емір-Заде.

Стрічка знімалася на Чатир-Дазі та Ай-Петрі до кінця літа 1926 року, а консультував кінематографістів директор кримського національного музею. У фільмі з особливою точністю намагалися зафіксувати автентичні деталі життя і побуту кримських татар. «Алім» зажив широкої популярності й 1927 року, його показали в Берліні та Парижі. 1935 року фільм перемонтували й випустили в прокат у новій редакції. Таємним розпорядженням «Українфільму» від 21 квітня 1937 року № 700/р стрічку заборонили до показу, а копії знищили. Прем'єра відреставрованої стрічки відбулася в 2014 році на відкритті фестивалю «Німі ночі» в Одесі як присвята 70-річній депортації кримськотатарського народу.

Музику до картини в 2014 році на замовлення Довженко-Центру створив Енвер Ізмайлов — відомий український джазмен кримськотатарського походження, віртуоз-гітарист і композитор, Народний артист України. В репертуарі Енвера Серверовича незліченна кількість музичних творів різних народів і культур.

ЛЮДИНА І МАВПА

1930, УСРР, «Українфільм» (Київ), 71 хв.

Режисери: Андрій Вінницький, Юзеф Мурін

Оператор: Йозеф Рона

Наукові консультанти: Леонід Воскресенський, д-р Соловійов

Музика (у записі): Ptakh_Jung, 2018

«Людина і мавпа» — німий науково-популярний фільм, покликаний чи не вперше проілюструвати теорію Дарвіна про еволюцію видів. Група мисливців у тропіках відловлює мавп. Утім, з благородною метою — заради науки. Відтак ідилічне життя цих тварин серед соковитої зелені і велетенських агав змінюється існуванням у Сухумському розпліднику за складною геометрією залізних ґрат, під пильними поглядами людей у білих халатах.

Для роботи над фільмом до Сухумі відрядили українську знімальну групу об'єднання «Техфільм» (Українфільм), оснащену далекофокусними об'єктивами і новим винаходом оператора Йозефа Рони — рухливим штативом. Завдяки цьому обладнанню та інноваційній на той час ручній камері кінематографісти змогли зблизька стежити за пересуванням мавп, не порушуючи їхнього ритму життя. Уже в Києві фільм доповнили унікальними анімаційними кадрами, які наочно ілюструють схожість і відмінність мозку людини і мавпи.

Доместикація, приборкання природних інстинктів не лише тварини, але й людини — один із провідних напрямів радянської науки. Якщо експерименти Павлова знайшли своє іронічне відображення в оповіданні «Собаче серце» Михайла Булгакова і більш серйозне — у фільмі Всеволода Пудовкіна «Механіка головного мозку» (1926), то досліді над умовними рефlekсами мавп професора Ільї Іванова, який здійснював спроби схрещення людини й мавпи задля виведення нового виду приматів, задокументував Андрій Вінницький у «Людині і мавпі». Лише через понад 30 років до цієї теми повернеться Фелікс Соболев у своєму фільмі «Мова тварин», а студія на той час уже матиме назву «Київнаукфільм».

Тогочасна кінокритика згадує «Людину і мавпу» серед кращих зразків науково-популярного кіно. А режисер стрічки Андрій Вінницький через 16 років отримав відзнаку за короткометражний науковий фільм «Сонячне плем'я» в спеціальній програмі Каннського кінофестивалю.

Один із перших українських повнометражних наукових фільмів «Людина і мавпа» дослідники Довженко-Центру віднайшли в японському Національному кіноархіві під час вивчення міжнародних зв'язків ВУФКУ.

Сучасний оригінальний саундтрек фільму на замовлення Довженко-Центру в 2018 році створив гурт Ptakh_Jung — дуєт електронного продюсера Антона Дегтярьова (Птах) та гітариста-експериментатора Володимира Бабушкіна (Юнг), що створюють музику з абсолютно нетиповим для української сцени звучанням. Це поєднання сучасної класики, ембієнту, гранджу, нойзу та електроніки.

ВІТЕР З ПОРОГІВ

1929, УСРР, Київська кінофабрика ВУФКУ, 64 хв.

Режисер: Арнольд Кордюм

Сценарист: Георгій Брасюк, Арнольд Кордюм

Оператор: Йозеф Рона

Художник: Василь Кричевський

У ролях: Микола Садовський (Остап Ковбань, останній лоцман),

Лідія Островська (Марина, його дочка), Іван Кононенко-Козель-

ський (Андрій, його син), Микола Братерський

(Степан, молодий лоцман), Г.Кузнецов (технік)

Музика (у записі): Artokrats, 2014

Початок будівництва Дніпрогесу 1927 року став не лише знаковою кінематографічною подією. Подальше затоплення дніпровських порогів назавжди змінює давній уклад життя землеробів із прибережних сіл. Однак досвідчений лоцман Остап Ковбань не поспішає миритися з прогресом. От тільки на його шляху стоїть рідний син Андрій. «Вітер з порогів» — традиційний, на перший погляд, агітфільм про боротьбу нового зі старим і переможну ходу радянської індустріалізації. Проте режисера фільму Арнольда Кордюма цікавить не стільки пропагандистський потенціал теми, скільки антигуманістичні наслідки масштабних перетворень. На відміну від «Одинадцятого» Дзиги Вертова, де будівництво Дніпрогесу показано в масштабах Країни Рад, Кордюм розповідає цю

історію, фокусуючись на непростій долі однієї української родини. Для режисера фільм стає своєрідними кінематографічними мемуарами: у 1911 році саме на дніпровських порогах відбувся його акторський дебют у складі трупи Миколи Садовського в першому українському повнометражному художньому фільмі «Запорізька Січ». У 1929 році Кордюм знімає корифея українського театру Садовського в єдиній його головній ролі в кіно, а сам на матеріалі фільму глибоко переживає зміни, які відбуваються в цей час з українським селом. Прем'єра фільму відбулася 3 березня 1930 року в Києві.

Музику до картини на замовлення Довженко-Центру в 2014 році створив Одеський інструментальний колектив Artokrats, заснований молодого композиторкою та піаністкою Мариною Бойко. У стилі Artokrats прослідковується любов до американського мінімалізму, неокласики, музики Арво Пярта, Луї Андрієссена, Денні Елфмана, Александра Деспла.

ПЕРЕКОП

УСРР, 1930, Українфільм (Одеса), 38 хв.

Режисер: Іван Кавалерідзе

Сценарист: Іван Кавалерідзе

Оператор: Микола Топчій

Художник: Григорій Довженко

У ролях: Іван Твердохліб, Оксана Подлісна, Степан Шагайда,

Семен Свашенко, Катерина Осмяловська.

Музика (у записі): Надто сонна (2sleepy), 2010

Німий революційний епос «Перекоп» Кавалерідзе знімає про Перекопсько-Чонгарську операцію (1920), в ході якої Червона армія на чолі з загонами Нестора Махна перемогла Врангеля, взяла Крим та, за аксіомою радянської історіографії, поклала кінець громадянській війні. Однак, за задумом Кавалерідзе, він не лише про це: «трьом Перекопам — військовому, знищенню куркуля та виконанню п'ятилітнього пляну — присвячується мій фільм». У «Перекопі» Кавалерідзе частково відходить від винайденого ним кіноскульптурного синтезу, розробленого у дебютній, нині втраченій, стрічці «Злива» (1929). Якщо експериментальна «Злива» фільмувалася в павільйоні на тлі чорного оксамиту з мінімалістичними декораціями-кубами, то в «Перекопі» режисер частину епізодів знімає на натурі. Але не залишає і свою ідею поєднання

скульптурної пластики з мовою кіно, що особливо помітно в сцені переходу армії через Сиваш, яка знімалася в павільйоні в абсолютній темряві. Кавалерідзе, як сам він писав, «використовує замість різця світло, що дає глибинність, майже стереоскопічність кадру», а також динамічність освітлення, яке «укрупнювало середні й великі плани вкритих мазками гіпсу й кристалами нафталіну акторів».

Особливу увагу привертає новаторська робота оператора Миколи Топчія: неочікувані ракурси, близькі і панорамні плани, прийоми уповільнення та прискорення оповіді. Топчій починає співпрацювати з Кавалерідзе уже на «Зливі» — помічником оператора Олексія Калюжного. Сценічне вирішення епізодів Кавалерідзе створює у співпраці з талановитим художником-постановником Григорієм Довженком, який належав до кола бойчукістів і працював у сфері монументального живопису.

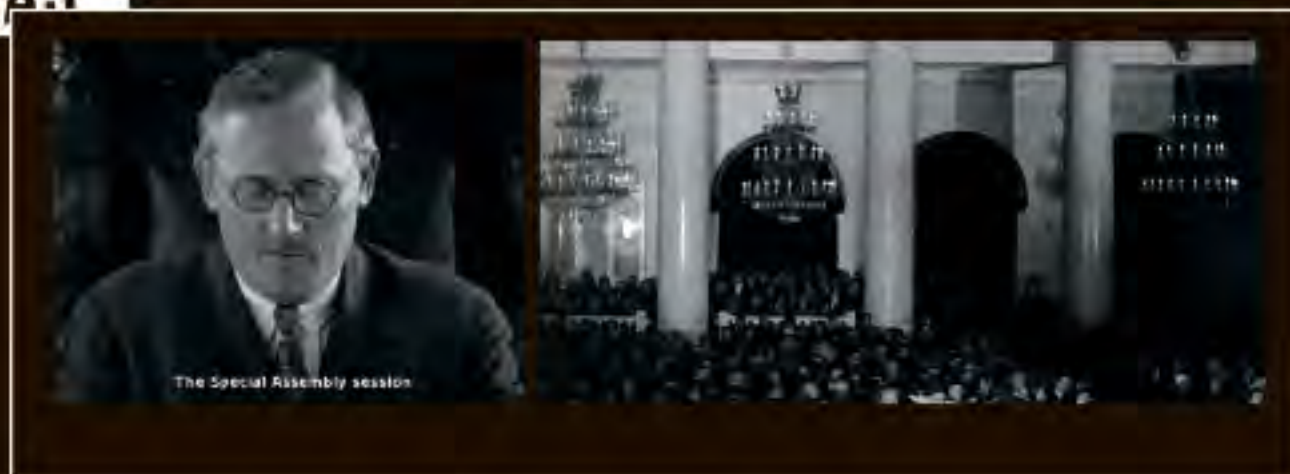
У жанрі кіноепосу режисеру вдається досягнути великих історіософських узагальнень. Як згадує актор фільму Петро Масоха: «Режисер подавав не конкретні історичні події, а ніби рухомі монументи, що мали впливати на глядача своєю романтикою режисерських стилізованих композицій, операторських світлотіней, акторських мізансцен в абстрактних площинах і лініях декорацій». На перший погляд, сюжетно не пов'язані між собою сцени фільму завдяки поетичній образності набувають історичного символізму і монументальності. Вражаючі масовки, цікаві операторські знахідки та драматургічні ходи споріднюють «Перекоп» з фільмами Олександра Довженка. Фільм зберігся частково.

Музику до картини на замовлення фестивалю «Німі ночі» в 2010 році створив незалежний електронний проєкт Надто сонна (2sleepy), який вдало поєднує елементи експериментальної електроніки і поп-музики, їх манеру виконання пов'язують зі стилем indietronica.

Дует заснували Сева Солнцев і Андрій Прокопенко в 2004 році. Їх дебютний альбом, який вийшов на престижному вистрійському лейблі Laridae у 2006 році, тепло зустріла критика і слухачі, а їх наступний альбом «Art Fraud» вважається одним із найбільш значущих в історії української незалежної електронної музики.

ПРЕМ'ЄРА / СПЕЦІАЛЬНИЙ ПОКАЗ

30.10 — 19:00

ПРОЦЕС / THE TRIAL

Нідерланди, 2018, 125 хв

Автор сценарію та режисер: Сергій Лозниця

Продюсери: Марія Бейкер, Сергій Лозниця

Фільм видатного документаліста Сергія Лозниці, змонтований з хроніки 1930-х років про сталінські репресії в СРСР. В центрі сюжету стрічки — перший гучний і публічний процес, в рамках якого на лавці підсудних опинилися вісім провідних інженерів країни. Всім їм інкримінували планування шкідницьких дій для підриву темпів розвитку економіки та плану повалення радянської влади. Всі вони були відразу приречені і врешті-решт змушені були визнати себе винними, отримавши найвищу форму покарання — смертний вирок. Так, показана в фільмі історія стала черговим